

1. Název vzdělávacího programu:

Výuka češtiny jako druhého jazyka

2. Obsah – podrobný přehled témat výuky a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace:

Vzdělávací program se skládá ze dvou částí, a to prezenční část (50 vyučovacích hodin) a následné pedagogické praxe (20 vyučovacích hodin) na vybrané základní, nebo mateřské škole. Samotná prezenční část se dělí na společný modul (24 hodin) a moduly pro základní školu, případně střední školu (dále jen ZŠ/SŠ), a mateřskou školu (dále jen MŠ) (každý z modulů má 26 hodin).

V úvodní společné části se účastníci seznámí s pojetím češtiny jako druhého jazyka (dále ČDJ), se základními pojmy, s příslušnou legislativou, jazykovou situací v České republice a procesem osvojování jazyka.

Poté si účastníci vyberou, zda absolvují modul ZŠ/SŠ nebo MŠ. V modulu ZŠ/SŠ se seznámí s výukou ČDJ - s výukou gramatiky a řečových dovedností ve výuce ČDJ, praktickými aktivitami a metodami práce s žáky s OMJ, s jazykovou diagnostikou, výukovými tématy, kurikuly a testy. Naučí se žáky s odlišným mateřským jazykem (dále jen OMJ) hodnotit na základě jejich pokroku a propojit učivo jiných předmětů s ČDJ. V modulu MŠ se účastníci seznámí se zásadami práce, jazykovými rovinami, příklady her a různých metod, naučí se naplánovat kurz a jednotlivé lekce i zapojit dítě s OMJ do práce s celou třídou.

Po absolvování jednotlivých modulů se účastníci opět spojí a absolvují závěrečnou společnou prezenční část, která se bude věnovat primárně diskuzím nad výukovými materiály, se kterými se účastníci částečně již seznámili v jednotlivých modulech, a propojení speciální pedagogiky s vyučováním dětí a žáků s OMJ.

V rámci navazující dvacetihodinové praxe si účastníci osvojí práci s dostupnými nástroji, materiály a zdroji ve vlastní výuce a vyzkouší si metody a postupy výuky ČDJ s dětmi a žáky. Seznámí se s variantami, jak nastavit práci s dětmi a žáky s OMJ v rámci školy a jak s nimi pracovat v celé třídě, přípravné třídě, při intenzivní jazykové přípravě nebo doučování. V rámci dvacetihodinové praxe účastníci také absolvují jednu hospitaci s následným rozbohem spolu s hospitující lektorkou. Po celou dobu trvání pedagogické praxe bude účastníkům poskytnuta metodická podpora.

Během vzdělávacího programu si budou účastníci tvořit portfolio, jehož součástí budou použité aktivity výuky ČDJ, použité pracovní listy, informace z výuky – např. přizpůsobená zadání úkolů, specifické učební materiály a postupy zohledňující přítomnost dětí a žáků s OMJ ve výuce, ukázky diagnostiky a

popis pokroku konkrétního dítěte či žáka. Portfolio bude účastníkům sloužit jako systémová pomůcka pro další výuku a práci s dětmi a žáky s OMJ ve škole a třídě. Vzdělávací program bude ukončen zkouškou ve formě individuální diskuze nad portfoliem každého účastníka, případně tématy z prezenční části vzdělávacího programu.

Obsah vzdělávacího programu:

První společná část:

1. Úvod, seznamování, představení vzdělávacího programu a jeho průběhu, vymezení pojmu ČDJ (4 hodiny)
2. Legislativa vzdělávání dětí s OMJ, jazyková situace v České republice (8 hodin)

A. Modul MŠ:

3. Zapojení dětí s OMJ do řízených činností s celou třídou (4 hodiny)
4. Úvod do vedení kurzu ČDJ a metoda Kikus (8 hodin)
5. Kurz ČDJ pro pokročilé a jazyková diagnostika (6 hodin)
6. Praktické ukázky jazykových činností a sestavení plánu kurzu (4 hodiny)
7. Prohlubující práce s jazykovými cíli v rámci tématu (4 hodiny)

B. Modul ZŠ/SŠ:

3. Žáci s OMJ v českých školách a možnosti organizace výuky ČDJ (4 hodiny)
4. Výuka ČDJ I - témata, kurikulum, cíle (8 hodin)
5. Výuka ČDJ II - řečové dovednosti a gramatika (6 hodin)
6. Jazyková diagnostika a individualizace výuky (4 hodiny)
7. Propojení vzdělávacího obsahu a ČDJ (4 hodiny)

Druhá společná část:

8. Učebnice pro čtenáře a nečtenáře (4 hodiny)
9. Speciální pedagogika a ČDJ (6 hodin)
10. Společná evaluace a shrnutí obsahu vzdělávacího programu (2 hodiny)

Pedagogická praxe na vybrané škole

První společná část

1. Úvod, seznamování, představení vzdělávacího programu a jeho průběhu, vymezení pojmu ČDJ (4 hodiny)

Obsahem úvodního setkání je vzájemné seznámení, představení osob (účastníků a lektorů), cílů, obsahu a průběhu vzdělávacího programu. Účastníci se seznámí s úkoly a kritérii hodnocení a podmínkami úspěšného absolvování vzdělávacího programu. Proběhnou motivační aktivity - přiblížení situace dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem. Účastníci si osvojí nový pohled na gramatiku českého jazyka a jeho výuku jako druhého jazyka a dozví se o specifikách ČDJ, jejím vymezením, úrovních jazyka dle Společného evropského referenčního rámce (SERR) a specifikách výuky bez zprostředkovacího jazyka.

2. Legislativa vzdělávání dětí s OMJ, jazyková situace v České republice (8 hodin)

Obsahem druhé části je vymezení jazykové situace v České republice a českých školách spolu s legislativou, která se na ni váže. Účastníci se dozví bližší informace o legislativních dokumentech vztahujících se na vzdělávání dětí a žáků v českých školách a možnostech podpory těchto dětí a žáků. Další program směřuje k lepšímu uvědomění a pochopení toho, s jakými jazyky se v České republice setkáváme a za jakých okolností, kdo tyto jazyky užívá a jaké je postavení češtiny mezi nimi. Účastníci tak získají vhled do situací, ve kterých se děti a žáci s OMJ nacházejí a ve kterých potřebují užívat češtinu. Vyzkouší si komunikaci ve vícejazyčné situaci a reflektují pozici jednotlivých komunikačních partnerů. Dále získají vhled do vývoje vícejazyčného dítěte a fungování vícejazyčných rodin. V závěru tohoto bloku se účastníci rozdělí do jednotlivých modulů (MŠ či ZŠ/SŠ).

A. Modul MŠ

3. Zapojení dětí s OMJ do řízených činností s celou třídou (4 hodiny)

Cílem této části je ukázat, jak lze děti s OMJ zapojit do řízených činností s celou třídou v MŠ tak, aby se mohly s porozuměním účastnit programu společně s ostatními dětmi a zároveň rozvíjely své jazykové dovednosti. Účastníci si osvojí desatero zásad práce s celou třídou, které vyvodí z konkrétních příkladů a ukázek činností pro celou třídu. Získají materiály, tipy na konkrétní činnosti a také obecnější náhled na možnosti přizpůsobení řízenou činností dětem s OMJ ve vlastní praxi.

4. Úvod do vedení kurzu ČDJ a metoda Kikus (8 hodin)

Obsahem této části je seznámení se způsobem vedení kurzu češtiny pro děti s OMJ. Účastníci z praktické ukázky lekce pro začátečníky vyvodí hlavní zásady práce. Pozornost bude věnována také zapojení jazykových rovin v rámci lekcí s následným zaměřením na rozvoj gramatiky pomocí jazykových

her. Účastníci se dále seznámí s metodou Kikus, která nabízí metodický rámec z hlediska struktury lekce, řazení témat a vhodných principů práce.

Naučí se efektivně pracovat na osvojování češtiny dětí v kurzu a podporovat i rozvoj mateřského jazyka v rodinách. Díky praktickým ukázkám, videím a možnostem si metodu vyzkoušet, získají účastníci jistotu v uplatnění zásad i materiálů vyvinutých speciálně pro tuto metodu.

5. Kurz ČDJ pro pokročilé a jazyková diagnostika (6 hodin)

Cílem této části kurzu je vyvození dalších zásad práce na základě ukázky lekce pro pokročilé s důrazem na jazykovou návaznost. Uvedeny budou různé typy činností vhodné do kurzu ČDJ. Účastníci se také seznámí se způsobem zaznamenání příprav a vytvoří si vlastní jazykovou aktivitu. Dále se seznámí s jazykovou diagnostikou pro děti s OMJ, na základě které mohou dále stanovit cíle pro jednotlivé otestované děti. Dozvědí se, jak se může diagnostika stát podkladem pro další kroky ve vzdělávání dětí s OMJ i možností měřit jejich pokrok při opakovaném provedení.

6. Praktické ukázky jazykových činností a sestavení plánu kurzu (4 hodiny)

Obsahem této části jsou praktické ukázky výuky dětí s OMJ, které cílí na různé jazykové dovednosti. Lektorka je představuje zážitkovou formou. Následuje diskuze s účastníky vzdělávacího programu o přínosu daných aktivit a společné zamyšlení nad jejich obměnami v závislosti na pokročilosti dětí. V rámci semináře si účastníci vyzkouší sestavení plánu kurzu pro konkrétní skupiny dětí různého národnostního složení.

7. Prohlubující práce s jazykovými cíli v rámci tématu (4 hodiny)

Účastníci se podílí na praktické ukázce pásma aktivit k jednomu tématu se zaměřením na možná jazyková úskalí, čerpají další inspiraci k jazykovým hrám a činnostem, které mohou zapojit do již známé struktury lekce. Seznámí se se specifiky individuální práce s dítětem při rozvoji češtiny. Pod vedením lektorky analyzují pracovní listy z hlediska jazykových cílů a vytváří navazující jazykové činnosti spějící též ke stanovenému cíli.

V závěru tohoto bloku proběhne krátká diskuze k dosavadnímu obsahu a průběhu vzdělávacího programu a evaluace obsahu modulu MŠ.

B. Modul ZŠ/SŠ

3. Žáci s OMJ v českých školách a možnosti organizace výuky ČDJ (4 hodiny)

Účastníci vzdělávacího programu se dozví o situaci základních škol ve vzdělávání žáků s OMJ a dále o možnostech, jak je podporovat při osvojování českého jazyka. Seznámí se se zkušenostmi z praxí na ZŠ, především s intenzivní jazykovou přípravou. Na základě těchto informací a poznatků se účastníci seznámí také s rozdíly v úrovních znalosti češtiny jednotlivých žáků, vyvodí principy rozdělení do skupin a uvědomí si výhody a nevýhody individuální práce s jednotlivými žáky a práce ve smíšené skupině.

4. Výuka ČDJ I - témata, kurikulum, cíle (8 hodin)

V této části se účastníci kurzu sami dostanou do situace, kdy se musí naučit určitou komunikační situaci zvládnout v cizím jazyce. Lektorka je provede vyučovací hodinou druhého jazyka tak, aby na jejím konci zažili úspěch v cizím jazyce a aplikovali nové řečové dovednosti v simulované situaci z reálného života. Následuje reflexe pocitů účastníků během lekce a rozbor metod použitých lektorkou. Účastníci si uvědomí, které postupy a metody přispívají k lepšímu porozumění a osvojení slovní zásoby, frází a gramatiky. V návaznosti na autentický zážitek učení se jazyku si účastníci ujasní, která témata jsou pro cílovou skupinu výuky ČDJ užitečná na jaké jazykové úrovni, a seznámí se s kurikulem ČDJ. Dále se naučí stanovit minimum pro začátečníky i adekvátní cíle pro pokročilejší žáky a hodnotit jejich pokrok.

5. Výuka ČDJ II - řečové dovednosti a gramatika (6 hodin)

Tato část přímo navazuje na předchozí. Na základě praktických ukázek se účastníci naučí rozčlenit učivo na různé úrovně jazykových znalostí (začátečníci, pokročilí a velmi pokročilí) a podle jednotlivých řečových dovedností (čtení, psaní, mluvení a čtení). V závěru se spolu s lektorkou věnují roli gramatiky ve výuce ČDJ a možnostem jejího zařazování do větších tematických celků a jejímu smysluplnému a cílenému výběru podle jazykové úrovně žáků.

6. Jazyková diagnostika a individualizace výuky (4 hodiny)

Účastníci se seznámí s možnostmi a výhodami jazykové diagnostiky, vyzkouší si práci s konkrétním diagnostickým nástrojem, který se ve školách aktuálně používá, a sledují reálné příklady jeho aplikace. Dozvědí se, jak se může diagnostika stát podkladem pro další kroky ve vzdělávání žáků s OMJ. Dále se účastníci v této části dozví, jak na základě jazykové diagnostiky vybrat vhodné výukové materiály. Získají přehled o různých způsobech, jak s dostupnými materiály pracovat na hodinách ČDJ.

7. Propojení vzdělávacího obsahu a ČDJ (4 hodiny)

V této části modulu ZŠ/SS se účastníci naučí nahlížet na obsah jiných předmětů očima žáka s OMJ, který se v jejich rámci zároveň učí nové slovní zásobě a gramatice. Účastníci pod vedením lektorky propojí

vzdělávací obsah českého jazyka a ČDJ tak, aby vyhovoval potřebám žáků s OMJ a zároveň mohl být začleněn do výuky jejich kmenové třídy.

V závěru tohoto bloku proběhne krátká diskuze k dosavadnímu obsahu a průběhu vzdělávacího programu a evaluace obsahu modulu ZŠ/SŠ.

Druhá společná část

8. Výukové materiály ČDJ pro čtenáře a nečtenáře (4 hodiny)

V této části jsou opět spojeni všichni účastníci vzdělávacího programu a společně si analyzují výukové materiály určené dětem i žákům s OMJ na MŠ i ZŠ/SŠ. Dále porovnávají učebnice ČDJ s učebnicemi češtiny a na základě nabytých znalostí během předcházejících částí vzdělávacího programu vyvodí obecnější poznatky o specifikách ČDJ, které se zrcadlí i v učebních materiálech. Pozornost účastníků je také směřována na specifika žáků s OMJ v první a druhé třídě, kteří se nachází takřka mezi nečtenáři a čtenáři.

9. Speciální pedagogika a ČDJ (6 hodin)

Poslední část vzdělávacího programu obsahuje dvě hlavní témata, a to prožitkové učení na základě dramatizace, rytmizace, muzikoterapie a různých her a kombinace ČDJ s dalšími speciálními vzdělávacími potřebami. K oběma tématům budou přizváni speciální pedagogové působící na základních školách. Účastníci čerpají inspirace do výuky ČDJ a zároveň se dozví, jak se mohou projevat další speciální vzdělávací potřeby, pokud se kombinují s neznalostí či nedostačujícími znalostmi vyučovacího jazyka.

10. Společná evaluace a shrnutí vzdělávacího programu (2 hodiny)

Cílem závěrečné části je shrnutí nejdůležitějších bodů vzdělávacího programu. Bude otevřena diskuze témat, o která účastníci projeví zájem v rámci jejich zopakování, objasnění či prohloubení. Dále proběhne také společná evaluace.

Pedagogická praxe na vybrané škole

Každý z účastníků absolvuje 20-hodinovou souvislou pedagogickou praxi na vybrané škole, kde může:

- hospitovat v rámci třídy, ve které se vzdělávají děti či žáci s OMJ,
- hospitovat v kurzu ČDJ,
- individuálně učit dítě či žáka s OMJ,

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

...META*~

- vést kurz ČDJ pro děti či žáky s OMJ,
- učit ve třídě, ve které se vzdělávají děti či žáci s OMJ,
- jinou formou učit ČDJ,
- případně spolupracovat s dalšími učiteli.

Konkrétní formy praxe jsou uznatelné a kombinovatelné vždy podle individuální domluvy s lektorkami vzdělávacího programu. Během této praxe bude probíhat jedna hospitace ze strany lektorek a účastníkům vzdělávacího programu bude poskytnuta metodická podpora. Diagnostiky, materiály a reflexe pedagogické praxe se stanou součástí portfolia každého z účastníků.

Závěrečná zkouška

Vzdělávací program je zakončen závěrečnou zkouškou, při které každý z účastníků prezentuje minimálně dvě konkrétní části portfolia (například jazykovou diagnostiku dítěte či žáka a přípravu na jednu hodinu). Dále proběhne individuální diskuze, která se může věnovat i dalším částem portfolia či některému z témat z prezentační části vzdělávacího programu.